



SYSSLINGEN

Medlemsblad 1, 2021 Årgång 28
ISSN 2003-3109

Ordföranden har ordet

I höstas trodde jag att pandemin skulle lugna ned sig efter årsskiftet, men jag bedrog mig. Nästan varje dag får man höra på nyheterna att regeringen beslutat att förlänga restriktionerna. Vissa restriktioner gäller ända fram till slutet av maj. Detta medför att vi inte vågar börja planera in några aktiviteter före sommaren. Förhoppningsvis kommer vi alla att vara vaccinerade före sommaren. Då kanske vi äntligen kan återfå våra liv igen. Jag saknar mina långa djurgårdspromenader och har inte varit inne i Stockholm sedan september. Börjar känna mig som en riktig soffpotatis.

Själv har jag försökt att ta vara på tiden och göra någonting vettigt i stället för att sitta och glo på dåliga repriserna på Tv:n. I veckan blev jag färdig med att sätta in drygt 40 (!!!) års foton i album. Det var ett hästjobb, men nu är det gjort.

Jag håller också på att, tillsammans med några av våra medlemmar, korrekturläsa föreningens filer med födda, vigda och döda. Målet är dels att sälja dem till Arkiv Digital dels att lägga ut dem på Medlemssidan på vår hemsida. Om du vill hjälpa till att korrekturläsa är jag tacksam för om du kontaktar mig på anita.jarvenpaa@telia.com.

Arkiv Digital och Stockholms stadsarkiv bjuder på en hel del bra gratis föreläsningar att ta del av på nätet. Även Genealogiska föreningen har intressanta föreläsningar för sina medlemmar. Om man inte är medlem i GF kan man delta ändå, men måste då betala 50 kronor i deltagaravgift. Jag försöker att vara med på så många föreläsningar som jag hinner. Hoppas på att snappa upp lite intressanta saker som vi senare kan använda i föreningens verksamhet.

Var rädda om er och gör som Anders Tegnell predikar: ***"Håll i och håll ut"***

Hälsningar

Anita Järvenpää





Föreningens adress:
Muskötvägen 2
184 60 Åkersberga

Styrelse:

Ordförande	Anita Järvenpää	070-629 25 32
<i>e-post:</i>	<i>anita.jarvenpaa@telia.com</i>	
Vice ordförande/ Sekreterare, <i>e-post</i>	Christer Lind	08-541 310 75
	<i>ch2.lind@roslagen.be</i>	
Kassör	Ingalill Hallberg	070-954 62 33
<i>e-post:</i>	<i>ingalillhallberg@telia.com</i>	
Ledamot	Torbjörn Claar	070-884 81 23
<i>e-post:</i>	<i>claar@telia.com</i>	
Ledamot	Tore Österman	070-542 05 05
<i>e-post:</i>	<i>toreosterman@gmail.com</i>	
Ledamot	Dick Fagerqvist	070-354 13 70
<i>e-post</i>	<i>dick.fagerqvist@gmail.com</i>	
Ledamot	Susanne Fagerqvist	070-722 14 12
<i>e-post</i>	<i>sysslingen@hotmail.com</i>	

Medlemstidningen Sysslingen utkommer med 4 nr/år
Bidrag kan sändas till redaktören, Susanne Fagerqvist,
Murkelvägen 137, 184 34 Åkersberga, tel. 070-722 14 12

Ansvarig utgivare: Anita Järvenpää
E-post: sysslingen@hotmail.com, eller
info@roslagen.be

Hemsida: blogg.roslagen.be

Hemsideskonstruktör: Ann Lundgren, Olle Keijser

För signerade bidrag ansvarar författaren.
Citat får göras ur Sysslingen om källan anges.

Medlemsavgift

Avgiften är 125 kronor per medlem och år och 25 kronor
för medlem under 25 år. Betalas till föreningens
plusgirokonto: 448 57 91-0
Glöm inte att ange namn, adress och e-postadress.

Innehåll

Ordföranden har ordet.....	1
Redaktionen har ordet.....	2
Revisionsberättelse	3
Resultat- och balansräkning	4
Medlemsavgift 2021	4
En liten present till våra medlemmar	5
Föreläsningar med Arkiv Digital	5
Fångat på Sveriges Radio.....	6
Max von Sydow -en av världens mest begåvade skådespelare	6
Antavla Max von Sydow	7
Hjälp med korrekturläsning	8
Skogvaktare Anders Olofsson.....	8
Boktipset	9
Pratté – vem var han?.....	10
Vaxholm 1880 - 1884	13
Ett sudoku	15
Sysslingens datum för 2021	16
Lösning på vår sudoku	16
Tore Österman intervjuas på Radio Österåker	16

*Nästa nummer av Sysslingen
kommer i maj 2021
Manusstopp den 1 maj 2021*

Redaktionen har ordet

Så har vi nu kommit in i mars månad på
ytterligare ett år där coronan sätter sina spår.
Nu väntar vi bara på att alla ska få sitt vaccin
så att vi kan träffas igen och livet återgå till
någorlunda normal tillvaro.

Under tiden får vi ta hand om varandra så
gott det går och sysselsätta oss med sånt som
vi inte tidigare har hunnit med och sånt som
vi tycker är roligt.

I detta nummer finns många trevliga artiklar
och även en tankenöt i form av ett su-
doku.

Ta hand om er och hårda ut.
Redaktören

E-post: sysslingen@hotmail.com



Revisionsberättelse

För verksamhetsåret 2020 i
Södra Roslagens Släktforskarförening,
organisationsnummer 802412-7774

Undertecknade valda revisorer för Södra Roslagens Släktforskarförening, får efter fullgjort uppdrag avge följande berättelse av revisionen för perioden 1/1 – 31/12 2020.

Föreningens verksamhet har under året påverkats väsentligt pga Covid-19. Medlemsmöten och aktiviteter har skjutits upp och fysiska träffar har blivit digitalt. Information har lämnats till medlemmarna via hemsidan och egen tidning Syslingen.

Vi har tagit del av mötesprotokoll och övriga handlingar, samt gått igenom räkenskaperna. Räkenskaperna är förda med god ordning och noggrannhet.

Inkomster och utgifter under året, samt föreningens ekonomiska ställning vid verksamhetsårets slut stämmer överens med kassörens rapporter.

Vår revision har inte gett anledning till någon anmärkning beträffande styrelsens förvaltning av föreningens verksamhet.

Föreningens ekonomiska ställning den 31 december 2020, visar ett överskott och vi tillstyrker att årets vinst disponeras enligt styrelsens förslag.

Med hänvisning till vad som sagts ovan föreslår vi, att styrelsen beviljas ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar.

Åkersberga 2021-01-28

.....
Birgit Lindkvist

.....
Lennart Elg

Resultat- och balansräkning

Resultaträkning	2020-12-31	2019-12-31	Balansräkning	2020-12-31	2019-12-31
Intäkter	kronor	kronor	Omsättningstillgångar	kronor	kronor
Medlemsavgifter	18500	19875	Postgiro	8187	3833
Försäljn CD		380	Bank sparkonto	40000	40000
Övr intäkter not 2	5607	6154			
Summa intäkter	24107	26409	Summa tillgångar	48187	43833
Kostnader			Skulder		
Admin. Bankkost	-952	-1993	Förbetalda medl. avg	-3450	-1375
Program, hemsida not2	-9026	-6326	Förbetald skivinköp		
Avgift till förbundet not1	-3160	-2480	Summa skulder	-3450	-1375
Stämooombud		0			
Medlemskap i fören.	-350	-350	Eget kapital		
Sysslingen	-7560	-7520	Balanserat resultat	-42458	-37358
Styrelsen	-1100	-1100	Redovisat resultat	-2279	-5100
Studiebesök	320	-1540	Summa eget kapital	-44737	-42458
Summa kostnader	-21828	-21309	Summa skulder	-48187	-43833
Årets överskott	2279	5100	och eget kapital		

not1 avgift till förbundet 16 kr/medlem

not2 bidrag från Österåkers kommun

bidraget har används för programinköp och böcker

på grund av pandemin har inga studiebesök kunna göras

Åkersberga 11 februari 2021

IngaLill Hallberg

Medlemsavgift 2021

Ni har väl kommit ihåg att betala in er medlemsavgift?

Om inte, är vi tacksamma för om ni betalar 125 kronor till föreningens plusgirokonto nr 448 57 91-0.

Vi planerar att komma igång med vår verksamhet så snart mötesrestriktionerna hävs. Var rädda om er!

Hälsningar

Anita Järvenpää

En liten present till våra medlemmar

Lagom till jul skapade Ann och Olle en Medlemssida på vår hemsida (www.roslagen.be). Där kommer vi att lägga ut material som endast är tillgängligt för våra medlemmar. Du kommer åt materialet genom att klicka på rubriken *Medlemssida* och därefter logga in med lösenordet du tidigare fått via mail.

För närvarande finns följande filer utlagda på medlemssidan:

Ljusterö Födda 1800-1840
Roslags-Kulla Födda 1800-1840
Vaxholm Födda 1800-1840
Österåker Födda 1800-1840
Östra Ryd Födda 1800-1840
Vaxholms Husförhörlängd AI:22 1880-1884
Mantalslängd Vaxholm 1917
Telefonbok Vaxholm 1920

Föreningen har mycket mera material som vi kommer att lägga ut, men en del av filerna innehåller felaktigheter, så vi måste korrekturläsa det. För närvarande håller vi på med korrekturläsning av döda 1800-1840.

Om du vill hjälpa till att korrekturläsa kan du kontakta mig under mailadress anita.jarvenpaa@telia.com

Anita Järvenpää

Föreläsningar med Arkiv Digital

På grund av covid-19 har Arkiv Digital börjat med gratis, digitala föreläsningar.

Föreläsningarna äger rum en gång i månaden och är välbesökta. Trots att det finns möjlighet för 1.000 personer att delta är det många som inte får plats. Man har därför även börjat filma föreläsningarna och lägga ut dem på Arkiv Digital's hemsida.

Jag har deltagit i två av dessa föreläsningar och haft stor behållning av dem.

Anita Järvenpää

Fångat på Sveriges Radio

Sveriges Radio har många trevliga program att lyssna på. Släktforskaren Hans Spennare berättar här om smeden Anders död

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1631058>. (Du kan även söka via google efter Sveriges radio och Hans Spennare)

Vill du veta mer om naturnamn och mera om svenskt namnskick lyssna på SR "Språket" 4 januari 2021.

Ulf Tysén

Max von Sydow -en av världens mest begåvade skådespelare

Den 10 april 1929 föddes Carl Adolf von Sydow i Lund. Han var enda barnet till professor Carl Wilhelm von Sydow och hans hustru Maria Rappe. Vid 15-års ålder såg han en föreställning av William Shakespeares "En midsommarnattsdröm". Detta väckte hans intresse för teatern och han bildade tillsammans med några vänner ett amatörteatersällskap.

Efter avslutad militärtjänst bytte han namn till Max och sökte 1948 in på Dramatens elevskola. Redan året efter fick han sin första filmroll i Alf Sjöbergs filmatisering av Ivar Lo-Johanssons "Bara en mor". 1955 lockade Ingmar Bergman över honom till Malmö stadsteater. Samarbetet ledde till att Max medverkade i 13 av Bergmans filmer. En av de mest kända var "Det sjunde inseglet".

1964 fick han erbjudande om huvudrollen i "Jesus från Nasaret". Detta blev startskottet till hans internationella karriär. Han återvände emellertid ofta till Sverige och gjorde här bl.a. rollen som Karl-Oskar i Jan Troells filmatisering av Vilhelm Mobergs "Utvandrarna" och "Nybyggarna" samt som den åldrige, ensamstående pappan Lassefar i Bille Augusts "Pelle Erövraren".

2016 deltog han i "Game of thrones". Sin sista film spelade han in 2019 då han spelade Vladimir Peternko i thrillern "Kursk".

Med sin första hustru, Christina Olin, fick Max två söner, Claes och Henrik. 1997 gifte han om sig med den franska regissören Catherine Brelet. Han flyttade då till Frankrike och blev fransk medborgare.

Han avled den 8 mars 2020 i Seilland i Provence-Alpes-Côte d'Azur.

Anita Järvenpää

Antavla Max von Sydow

<p>Otto Ludvig von Sydow F 1835-08-24 Halmstad D 1923-12-08 Växjö Godsägare, Föreståndare Kronobergs läns lantbruksskola</p>	<p>Daniel Peter von Sydow F 1793-04-02 Hässelby D 1873-02-03 Halmstad Apotekare</p>	<p>Nils Ludvig von Sydow F 1750-03-12 Kläckeberga D 1837-07-13 Jönköpings Sofia (F) Krigskommissarie</p> <hr/> <p>Engela Benedicta Heller F 1764-06-29 Vimmerby (F) D 1807-06-29 Fluxerum, Karlstorp</p>
<p>Carl Wilhelm von Sydow F 1879-12-27 Ryssby D 1952-03-04 Professor</p>	<p>Anna Charlotta Butsch F 1802-11-27 Borås D 1865-12-08 Halmstad</p>	<p>Ambrosius Butsch F 1772-10-24 Borås D 1849-05-25 Borås Fabrikör</p> <hr/> <p>Ulrika Brink F 1776-07-27 Borås D 1815-11-02 Göteborg</p>
<p>Götilda Rappe F 1841-12-09 Tagel, Mistelås D 1892-07-04 Tagel, Mistelås Friherinnan</p>	<p>Gustaf Wilhelm Rappe F 1797-06-28 Tagel, Mistelås D 1888-02-10 Tagel Friherre, major</p>	<p>Gustaf Johan Rappe F 1757-09-28 Drättinge D 1825-05-17 Strömsrum, Ålem Friherre, ryttmästare</p> <hr/> <p>Hedvig Hammarskjöld F 1771-11-09 Virbo, Misterhukt D 1840-06-27 Drättinge, Dädesjö</p>
<p>Carl Adolf (Max) von Sydow F 1929-04-10 Lund (M) D 2020-03-08 Seillans, Provence-Alpes-Cote d' Azur, Frankrike Skådespelare, filmregissör</p>	<p>Catharina Mathilda Schmitterlöw F 1809-08-31 Olstorp, Västra Ryd D 1871-05-17 Tagel, Mistelås</p>	<p>Henning Christian Schmitterlöw F 1754-10-09 Larum, Dalhem D 1813-03-07 Olstorp, Västra Ryd Överstelöjtnant</p> <hr/> <p>Anna Mathilda Palbitzki F 1774-10-12 Bo, Näsby D 1849-11-27 Eksjö Friherinna</p>
<p>Adolf Fredrik Rappe F 1847-12-05 Strömsrum, Ålem D 1920-08-24 Drättinge, Dädesjö Friherre, godsägare</p>	<p>Adolf Fredrik Rappe F 1798-11-05 Tagel, Mistelås F 1886-06-26 Strömsrum, Ålem Friherre, löjtnant</p>	<p>Gustaf Johan Rappe F 1757-09-28 Drättinge D 1825-05-17 Strömsrum, Ålem Friherre, ryttmästare</p> <hr/> <p>Hedvig Hammarskjöld F 1771-11-09 Virbo, Misterhukt D 1840-06-27 Drättinge, Dädesjö</p>
<p>Maria Margareta Grappe F 1892-12-08 Drättinge, Dädesjö D 1948-07-25 Lund (N)</p>	<p>Hedvig Helfrid Hermelin F 1816-10-21 Gripenberg, Säby D 1892-02-01 Strömsrum, Ålem Friherinnan</p>	<p>August Söderling Hermelin F 1794-04-01 Stockholm D 1865-03-10 Gripenberg, Säby Friherre, kammarherre</p> <hr/> <p>Ebba Sofia Ribbing F 1790-08-23 Eskhult, Habo D 1883-03-26 Gripenberg, Säby</p>
<p>Anna Sofia Margareta Hermelin F 1858-09-12 Traneryd, Säby D 1892-12-11 Drättinge, Dädesjö Friherinna</p>	<p>Carl Maximilian Hermelin F 1828-11-03 Gripenberg, Säby D 1923-09-29 Torsvi, Torsvi Friherre, löjtnant, godsägare på Torsvi</p>	<p>August Söderling Hermelin F 1794-04-01 Stockholm D 1865-03-10 Gripenberg, Säby Friherre, kammarherre</p> <hr/> <p>Ebba Sofia Ribbing F 1790-08-23 Eskhult, Habo D 1883-03-26 Gripenberg, Säby</p>
	<p>Carolina Christina Elisabet Mörner af Morlands F 1836-10-12 Vallnäs, Nykil D 1913-03-05 Bångsbro, Ljusnarsberg</p>	<p>Knut Stellan Mörner af Morlanda F 1794-09-06 Hösterum, Mogata € D 1866-11-10 Vallsnäs, Nykil Greve, major</p> <hr/> <p>Ulrika Christina Margareta Montgomery F 1814-08-28 Falsterbo bruk, Hjorted D 1897-05-18 Linköping (E)</p>

Hjälp med korrekturläsning

Föreningen har material med födda, vigda och döda för Ljusterö, Roslags-Kulla, Vaxholm, Österåker och Östra Ryd.

Vi har för avsikt att dels lägga ut materialet på vår Medlemssida dels sälja dem vidare till Arkiv Digital.

Eftersom materialet, som ligger i Excel, innehåller en hel del felaktigheter så måste vi korrekturläsa det samt komplettera med AID-nummer. För närvarande håller vi på med korrekturläsning av döda 1800-1840. När detta är klar kommer vi att gå vidare med födda 1750-1799.

Om du vill hjälpa till att korrekturläsa kan du kontakta mig under mailadress anita.jarvenpaa@telia.com

Anita Järvenpää

Skogvaktare Anders Olofsson

Jag har forskat fram mer om min gamla Skogvaktare Anders Olofsson i Ålabeck i Rödeby i Blekinge.

Ibland är det faktiskt också roligt med släktforskning! Det kan dyka upp en hel del intressanta händelser!

Som att släkten varit involverad i uppbyggnaden av Karlskrona. Även i våra dagar Sveriges stora örlogsstad.

Anders Olofsson föddes in i en släkten Håkansson. Tidsepoken 1630 - 1800. Han föddes 1671 och dog 1751. Fadern Olof Håkansson hade ett flertal syskon och här försökte släkten hjälpte varandra. Kung under denna tid var den unge Karl XI. Tidigare under kung Karls fars tid Karl X Gustav hade vi tagit tillbaka de södra delarna av Sverige, som danskarna tyckte var deras landområden. Danmark hotade och nu mullrade det ordentligt. Den unge kungen försökte samla ihop allt manskap som kunde stå på benen och de få lojala adelsmän som han kunde lita på. Det var långtifrån alla. Han var beredd på krig. Det kom 1700-1730.

Krigsskeppen låg också infrusna på Strömmen i Stockholm. Under vintrarna krigades det normalt inte. Och man var ju mest rädd för ryssen, tvärs över Östersjön, så därför blev det huvudstaden Stockholm, som hade hamn och varv för marinen. Den unge försynte tonårskungen blev med åren en hårdför regent. Att sätta sig upp mot honom var inte nådigt.

Nu gjorde Fältmarskalken Wachtmeister en rekognosering av Sveriges tillbakatagna södra kuster. Skåne låg för nära Danmark, Halland på fel sida om Sverige, så Blekinge blev den bästa platsen. Mycket öar, stora och små och dessutom ett flertal grynnor. Nu hade Karl bestämt att Blekinge skulle bli platsen för en nybyggd örlogsbas. Härifrån nådde man ett flertal länder som Sverige måste hålla reda på.

På den större ön Trossö, skulle den största hamnen byggas och varvet för båtbyggeri. Problemet var bara att den ägdes av den styv-nackade skärgårdsbonden Vittus Andersson gift med Elin Håkansson. (Anders faster.)

"Marken på mina öar är inte till salu. De är fädernejord och säljs inte "!

Trots Håkanssonsläktens hjälp räckte det inte till. Men Vittus gav sig inte. "Ärvt jord är ärvt jord. Ön tillhör oss Elin och Vittus". Men som alltid är det överhögheten som tager sig rätten och får igenom sina beslut. Vittus fängslades! Sattes i en grothåla. Och planering för Karlskrona sattes igång på Trossö. Efter en tid blev Vittus sjuk och mjuknade. Av kungen fick han "en nådapeng "för att få befolkningen med sig och kunna säga att Kronan köpt Trossö.

Släkten Håkansson funderade och så kom deras "moteld". Karlskrona skulle ju byggas i hast...och vad byggde man med under denna tid? Stockar och bräder! Bönderna inventerade vad de kunde sälja. Alla som kunde köpte skogsmark och större delen av Blekinge tog ned skog.

Även kyrkan var med på ett hörn. Nu kunde man jäklas med riket Sverige och sälja sin skog dyrt. Vittus blev aldrig frisk igen. Dog 1688. I Karlskrona på ön Trossö ligger nu "det stora torget," Amiralitetskyrkan och Sveriges största örlogshamn. Samt en mängd bostadshus. Vittus har fått en minnessten med namn och årtal. En kopia av hans slokhatt tronar utanför Turistbyrån, och Grottfängelset har blivit ett turistmål. Oj så det kan gå!

Och hur Skogsvaktaren Anders Olofsson kunde ha så mycket som 2200 riksdaler i sin boupp-teckning, har också fått sin förklaring.

Ulla Oetterli

Boktipset

Gustaf Falkås "Knallepåsen", Knalle och vävare" och "Den siste knallen"

Gunnar Falkås berättar i sin trilogi om västgötaknallarnas liv under 1700-talets sista decen-nier och början på 1800-talet. Utöver en mycket bra bild av knallarnas liv får man i böckerna också fin inblick i livet i Västergötland under nära två sekel.



Böckerna finns att låna på bibliotek och finns också att köpa, för en billig penning, hos Bokbörsen.

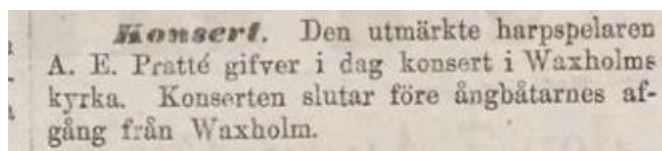
www.bokborsen.se

Anita Järvenpää

Pratté – vem var han?

Om man bläddrar i gamla dagstidningar, kan man stundom finna de mest förunderliga ting. Namn och personer, som man oftast aldrig hört talas om dyker upp. I varje fall har man aldrig stött på dem i skildringar från Södra Roslagen.

Det som dåtidens befolkning och sommargäster mycket väl kände till är oftast idag helt obekant för oss som lever här i dag. Vem av oss känner till något om harpospelaren Pratté? Han var en berömdhet, som reste runt i Europa och förnöjde publiken med sitt suveräna artisteri. Vid mitten av 1800-talet dyker hans namn upp i flera artiklar och i annonser i den dåtida dagspressen. Han besökte Vaxholm sommaren 1865, vilket framgår av en notis i Dagens Nyheter den 7 maj detta år.



Konsert. Den utmärkte harpspelaren A. E. Pratté gifver i dag konsert i Waxholms kyrka. Konserten slutar före ångbåtarnes afgång från Waxholm.

En månad senare framträdde han i Södertälje enligt annons i Södertälje Tidning.



A. E. Pratté
gifver Thorsdagen den 20 Juli uti Badinrättningens Societetssal en musikalisk
SOIRÉE.
Början sker kl. 7 e. m.
Billetter à 1 Rdr Rmt erhållas vid ingången.

Pratté reste tydligen omkring i landet och Skandinavien där han gjorde stor lycka med sina harpsoireer. Våren 1866 befann han sig i Kristianstad, där han oturligt nog bröt benet. Tidningarna redovisade noga händelseförloppet med den store celebriteten. Och året därpå fanns hans namn som underskrift av en tidningsannons som gjorde reklam för hårolja.



Carl XIII:s torg, till höger på nedra botten.
ANTOINETTE W. NORDING.
Maria Regnells Hårolja
som stärker och återställer hårväxten samt icke innehåller några för helsen skadliga ämnen. Finnes till salu å Nya Dagligt Allehandlarkontoret vid Odensgatan, der intyg af Hr Doktor Hamberg om oljans beskaffenhet samt flera enskilda bevis öfver dess goda verkningar finnas till genomläsning.
Afskrift.
Undertecknad, 70 år gammal, intygat härmed att, efter beräkning af icke fullt en half åsaka af Fru MARIA REGNELLS patenterade Hårvårtsolja, har å min sedan 20 år tillbaka alldeles kala hjässa redan visat sig början till återväxt af hår, och har jag all anledning till den öfvertygelse att Hårväxten kommer att fortfara. Det nyuppväxta håret har sin naturliga färg.
Ledsberg den 21 Februari 1870.
A. E. PRATTÉ,
Concerinästare.
Likå lydande med originalbetyget, berättat af
L. J. SVENSSON, AUG. NYSTOON.
JOSEPH LEJA,
Regeringsgatan 5.

Vilket bevisar att ICA-Stig ingalunda är den första att dra mynt av ett kändisskap. Sohlmans gedigna Musiklexikon i fem band skriver om Pratté som ”svensk tonsättare och harpist av böhmisk härkomst (1799 2/11 – 1875 23/5), en av sin tids främsta harpvirtuoser...”

Man kan finna en hel del om den celebre harpisten i gamla arkivexemplar av Svensk Musiktidning för år 1905 utgiven av Frans Johan Huss.

A. E. Pratté

Ur Svensk Musiktidning 1905.

Nordiskt Musikblad, Stockholm 4 dec.

...Namnet, som uttalades med tonvikt på första stavelsen, ser ut att vara franskt, men fransman var han icke den man som bar det. Nej, svensk ville han kalla sig, ehuru han ej var det till börden, såsom följande korta levnadsbeskrivning visar.

Antoine Edouard Pratté var född den 22 nov. 1799 i staden Hajda, i Böhmen. Som ung gosse kom han hit till Sverige med sin far, som förevisade en marionetteater, och sonen spelade därvid s.k. Davidsharpa, redan då röjande stora musikaliska anlag. Fadern var mycket brutal och sträng samt misshandlade gossen, så att denne från Danmark, där de då vistades, vid 15 års ålder rymde över till Sverige, som nu blev hans andra fädernesland. En betydlig del av sitt liv tillbragte han i Östergötland och utvecklade sin talang som exekutör på harpa i en så hög grad, att han på sin tid räknades såsom en av Europas förnämsta harpister, vilket ådagalades på många och vidsträckta konsertresor såväl i vårt land som i utlandet. Även Prattés kompositioner omnämas med beröm, och i synnerhet hans stora förmåga att instrumentera. Utom en mängd kompositioner för sitt instrument, konserter, fantasier etc., har han skrivit "Stormnatten, idyllisk symfoni för stor orkester", uppförd på en hans konsert i Stockholm 1852; "Fridsröster", (ord av Tegnér) för kör och orkester, "Napoleon på S:t Helena" (ord av Nicander), melodram med körer och stor orkester....

Några Pratté-minnen

av Fr. J. Huss (Frans Johan Huss)

Personlig bekantskap med Pratté hade den, som skriver dessa rader, tillfälle att göra under barna- och ungdomsåren på 1840- och 1850-talet. Min far, provinsialläkare i residensstaden Mariestad, var god violinist, stor musikvän och intresserad av att vara en hjälpreda för i staden gästande teatersällskap och konsertgivare. Pratté hörde också till hans intima konstnärsbekantskaper, och när den berömde harpisten kom att konserterna i staden, var han en given gäst i vårt hem. Vi barn voro mycket förtjusta när "farbror Pratté" förebådade sin ankomst och hade mycket bråttom att skynda ut på gatan och välkomna honom, då han anlände i sin stora landeau, rymlig nog att även hysa hans "gullharpa" – "min hustru", som han kallade den. Någon annan gemål hade han aldrig haft. En gång anländ gjorde han sig ej så bråttom, men för mig och syskonen var det en fröjd att få lyssna till det härliga harpspelet och vi fingo också alltid biljetter till hans konserter.

I konsertsalen tog sig konstnären präktig ut. Den starkt byggda, rätt ståtliga figuren med det energiska utseendet och svarta, s.k. polkahåret, såsom porträttet visar (eget eller peruk, lämnar jag osagt), gjorde intrycket av en stor artist. Därtill var sammetskragen på fracken prydd med en pressad lyra – musikaliska akademiens uniform – och kring halsen nedöver bröstet hängde en storlänkig guldkedja, som jag tror han fått av kung Carl Johan; på fingrarna blänkte ringar, däribland en strålande juvelring, present av någon tysk furstinna. Hans spel väckte alltid stor förtjusning.

En hög tanke om sig själv hade nog konstnären, men "hans fåfänga var" – såsom det heter i nekrolog över honom – "av samma oskyldiga slag som barnets, i vars öga en grann leksak glindrar". Pratté hade rest mycket och hade åtskilligt, mer eller mindre trovärdigt, att berätta om sina resor. Hans språklåda var rik och öppnades gärna. Om sin hederslegion visste han berätta att konung Ludvig Filip egenhändigt fäst den i hans knapphål.

Pratté vistades stundom på stora lantegendomar i egenskap av lärare i harpspelning för unga döttrar i förnäma och förmögna familjer. En vacker sommar hade jag sålunda nöjet att vara tillsammans med honom på en egendom ett par mil från Mariestad, då han där en tid informerade en dotter till brukspatron W. min far var god vän med denne och läkare hos familjen. Själv vistades jag där som informator och var i den älskvärda och talrika familjekretsen betraktad som "barn i huset". Mitt i den stora byggnaden, belägen på en udde i Vänern, var en hög välvd stenhall med portar åt den rymliga, av trädgården och allén begränsade gårdsplanen, som sluttade nedåt sjön, mellan vars holmar man hade utsikt åt öppna sjön. I denna hall, ett ypperligt musikrum, nedflyttades ofta under de sköna sommarkvällarna den präktiga harpan och Pratté satte sig där att spela och fantisera inför sitt andäktigt lyssnande auditorium. Vad man särskilt gärna hörde var hans "Variationer över svenska folksången", ("Bevare Gud vår kung") liksom hans "Fantasi över svenska folkvisor". Romantiska stunder av skön konst och natur i förening. Även jag försökte mig, efter hans önskan, på den ädla "harpoken", men hade ej vidare tid att på allvar ägna mig däråt; jag fick ha nog av pianot och meddelande av lektioner på detta instrument.

Efter slutad vistelse och informering i nämnda familj reste Pratté till Mariestad, där han gav en konsert på därvarande teater och då jag fick biträda honom i en duett för harpa och piano, komponerad av honom. Strax efter konserten begav han sig som jag vill minnas, till Stockholm. Sedan återsåg jag "harpokungen" blott en gång, då vi händelsevis möttes på Fredsgatan här i huvudstaden.



A. E. Pratté.

...

Helt glömd är han i alla fall inte. Sedan några år hedrar östgötamusikerna honom med en Prattéfestival, där harpan naturligtvis står i centrum.

Carl-Uno Sjöblom.

Vaxholm 1880 - 1884

Flinka händer har skrivit av Vaxholms husförhörlängd AI:22 som omfattar åren 1880 till 1884. Det handlar om 3.929 poster. Så här i COVID-19-tider har tid funnits och tagits tillvara. När jag startade min yrkesbana på kontorssidan jobbade jag med statistik, så det här blir ju lite att återvända till den tiden.

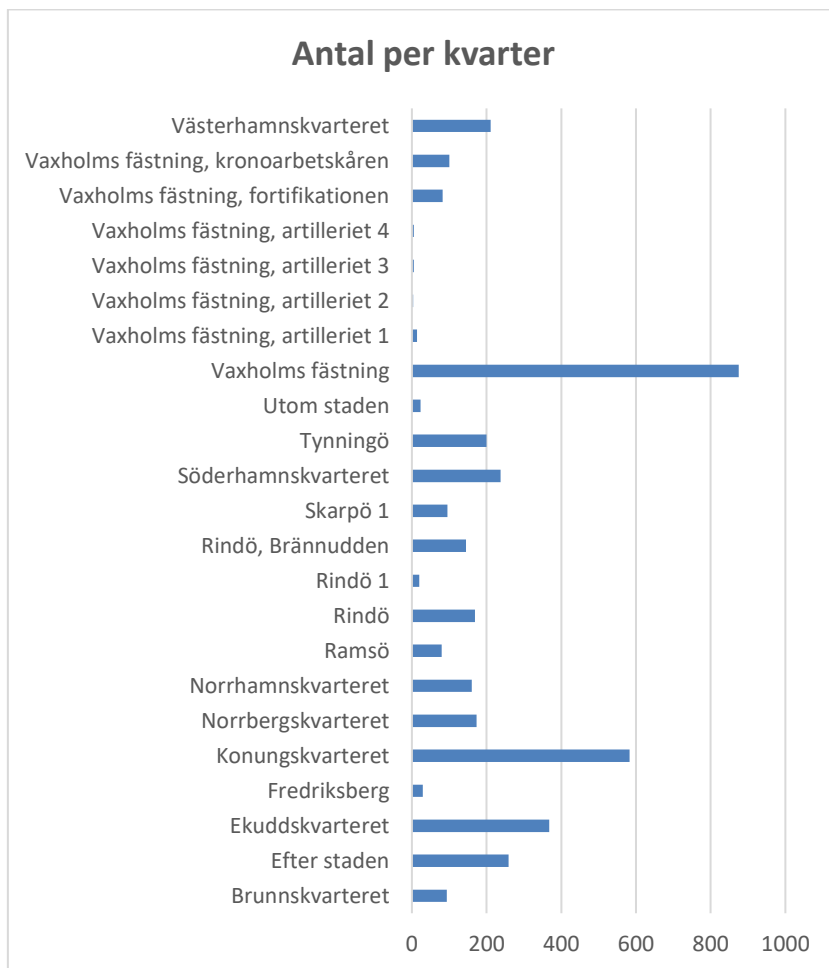
Jag har sammanställt materialet på lite olika ledder och tänkte visa upp några av dem. Jag börjar med hur befolkningen fördelar sig på de olika kvartersnamnen. Även militären ingick i kyrkans angelägenheter så även de ingår i materialet. Kan ju då också berätta att då vår kyrka byggdes så gjordes den så stor, så att även militären skulle få plats. Den byggdes alltså inte bara åt den civila delen av staden.

1880 fick Vaxholm en ny stadskarta med allt vad det innebar då staden skulle anpassas till den nya byggnadsstadgan som kom 1874. Det arbetet leddes av militären eftersom kronan ägde all mark i Vaxholm. Man mätte upp staden och de hus som fanns. Ritade om staden utifrån byggnadsstadgan och pekade på vad som måste rivas och vad som fick stå kvar. Naturligtvis försökte några att få köpa sina tomter av kronan, men alla fick avslag. Kronan skulle behålla ägandet och invånarna fick bara disponera marken på kronans villkor.

Husförhörlängden innehåller bara de kvartersnamn som gällde före regleringen. I och med 1880 års stadskarta tillkom väldigt många kvartersnamn. Men prästen, eller vem det nu var som skrev i husförhörlängden, hängde inte med i utvecklingen. Därför finns inte moderniteterna med. Sju kvartersnamn fanns inom stadens domäner: Konungs-, Brunns-, Norrbergs-, Söderhamns-, Västerhamns-, Norrhamns- samt Ekuddskvarteret. Övriga som redovisas ligger utanför det som vi i dagens läge skulle kalla stadskärna. Därtill finns, för mig okänd indelning, några beteckningar som militären använde.

Tabellen nedan är resultatet av sammanställningen. Därefter kommer det som stapeldiagram.

Brunnskvarteret	93
Efter staden	259
Ekuddskvarteret	368
Fredriksberg	29
Konungskvarteret	583
Norrbergskvarteret	173
Norrhamnskvarteret	160
Ramsö	80
Rindö	169
Rindö 1	20
Rindö, Brännudden	145
Skarpö 1	95
Söderhamnskvarteret	237
Tynningö	200
Utom staden	23
Vaxholms fästning	875
Vaxholms fästning, artilleriet 1	14
Vaxholms fästning, artilleriet 2	3
Vaxholms fästning, artilleriet 3	5
Vaxholms fästning, artilleriet 4	5
Vaxholms fästning, fortifikationen	82
Vaxholms fästning, kronoarbetareskåren	100
Västerhamnskvarteret	211



Några av namnen har jag normerat eftersom de hör ihop men haft olika stavningar. Som jag sagt ovan så kan jag inte förklara till exempel vad ”Vaxholms fästning, artilleriet 1 till 4” är för någonting. Den som vet är välkommen med en förklaring! Här framgår också att öarna Rindö, Skarpö och Tynningö ingår i Vaxholm. Dock bara ecklesiastiskt.

Du som är intresserad av var dessa sju kvartersnamn fanns enligt dagens karta är välkommen till korridoren på Kanonen, Hamngatan 50. Där hänger numera 2020 års biblioteksutställning. Den har namnet ”Kvartersnamn i Vaxholm” och visar kvarterens utbredning.

Leif Gannert

Ett sudoku

Dags att träna geniknölarna med att lösa denna sudoku. Svar hittar ni på sista sidan i tidningen men fuska inte....

1			5	2				4
6		7						8
2			3					
	5	2			4	9		3
					2			
	1		7			2	8	
4			6			8		
	7	6			5	1	4	
5		1	2					6

Sysslingens datum för 2021

Följande datum gäller som riktlinjer för årets tidningar. Bidrag till tidningen kan sändas via e-post eller vanligt brev till:

e-post: Sysslingen@hotmail.com eller Info@roslagen.be
brev: *Susanne Fagerqvist, Murkelvägen 137, 184 34 Åkersberga.*

Bidrag vill vi ha senast ca 4 veckor före utgivning. Se sid 2 i tidningen.

Utgivning

Nr 1 Februari/Mars Nr 2 Maj Nr 3 September Nr 4 November

Revisorer:

Birgit Lindkvist 070-219 92 17
Lennart Elg 08-540 619 96
Suppleant Leif Gannert 08-541 303 70

Valberedning:

Samman kallande Arne Sundberg 08-541 324 55
Carl-Göran Backgård 076-317 01 27
Rune Atling 072-327 43 53

Redaktionskommitté:

Susanne Fagerqvist Ulla Persson
Arne Sundberg Leif Gannert
Anita Järvenpää Olle Kungberg
Nils Lindgren Dick Fagerqvist
Lars Granath Tore Österman

Lösning på vår sudoku

1	9	8	5	2	6	7	3	4
6	3	7	4	1	9	5	2	8
2	4	5	3	7	8	6	1	9
7	5	2	1	8	4	9	6	3
8	6	3	9	5	2	4	7	1
9	1	4	7	6	3	2	8	5
4	2	9	6	3	1	8	5	7
3	7	6	8	9	5	1	4	2
5	8	1	2	4	7	3	9	6

Tore Österman intervjuas på Radio Österåker

Fredagen den 19 mars kl 14.00 kommer Tore Österman intervjuas under rubriken ”skär-
gårdsröster”. Programmet går i repris lördag 20 mars kl 18.00 och söndag 21 mars kl 15.00